

Samtalegruppe Florø

Tema: Samfunnsplanen

Innhold

Innhold	2
Innledning.....	3
Tema: Felleskap	4
Frivillighet og dugnadsånd.....	4
Møteplasser og levende sentrum.....	4
Vedlikehold og vaktmestre	5
Tema: Omstilling	6
Omstilling og omsorg	6
Barn og eldre – «Det er jo ingen som liker å legge de to på samme vekt ...»	6
«10-minutt-byen», bosted og generasjonsblanding	7
Areal til næring	7
Tema: Attraktivitet	9
Kommunen som gjennomgangstema	11

Innledning

Denne rapporten er en analyse av en fokusgruppe med innbyggere i Florø, som ble holdt som en del av arbeidet med innspill til samfunnsdelen av kommuneplanen til Kinn kommune. Fokusgruppen ble ledet av Sentio Research, og Sentio har også forfattet denne rapporten. Kinn kommune og Sentio utviklet intervjuguide i fellesskap.

Rekruttering: Deltakerne ble rekruttert basert på svarene sine i en kvantitativ spørreundersøkelse om samfunnsdelen av kommuneplanen. 56 respondenter i Florø og omegn takket ja til å bli invitert en gruppesamtale med 6-10 deltakere. Mens disse fortsatt var anonyme, ble svarene deres gjennomgått for å sette sammen en deltakergruppe som bestod av både menn og kvinner, i forskjellig alder og med noe spredning i svarfordeling. Deretter hentet vi navn og telefonnummer til de mest aktuelle kandidatene, og sjekket navnene opp mot lister av kommuneansatte og -politikere i Kinn. I Florø ble tre personer fjernet fra den opprinnelige kandidatlista fordi de var aktive lokalpolitikere. Én kommuneansatt ble også identifisert – men ikke fjernet fra lista (etter en skjønnsvurdering).

Til slutt ble det sendt ut 14 invitasjoner. Åtte personer sa ja til å delta, men én meldte avbud på gjennomføringen dagen, og to lot være å møte opp uten å varsle. Møtet ble gjennomført med fem deltakere.

Gjennomføring og analyse: Den endelige gruppa bestod av tre menn og to kvinner, med et aldersspenn fra tidlig i 30-årene til tidlig i 70-årene. Alle deltakerne bor i (poststed) Florø. Noen er tilflyttere, noen er hjemflyttere, og noen har i all hovedsak bodd i lokalsamfunnet hele livet. Noen av deltakerne kjente hverandre fra før.

Samtalen fulgte en semistrukturert samtaleguide, med tema som *utvikling av lokalsamfunnet i fellesskap, omstilling i møte med flere eldre, og hvordan Kinn skal være en attraktiv kommune å bo i*. Dynamikken i gruppa fungerte godt, og alle kom til orde – med et ganske stort spenn mellom den som hadde ordet mest (drøyt 4000 ord) og den som uttalte seg minst (knappt 700 ord). Analysen tar hensyn til dette, for å sikre at alle deltakernes stemmer er tydelig til stede i rapporten.

Selve møtet fant sted i kommunens lokaler i Øklandbygget, mandag 30.09.24. Samtalen varte i drøyt to timer, og det ble servert pizza underveis.

To representanter fra kommunen var til stede som observatører. De satt et stykke unna gruppa, holdt seg i bakgrunnen og deltok ikke aktivt i samtalen.

Sentio Research tok lydopptak av samtalen og transkriberte opptaket som en del av analysearbeidet. Rapporten er skrevet tematisk, med utgangspunkt i de overordnede temaene fra samtaleguiden.

Tema: Felleskap

Det første hovedtemaet gruppa blir bedt om å diskutere er **fellesskap** i lokalsamfunnet.

Fra samtaleguiden: *Utgangspunktet for denne samtalen er at Kinn kommune, som så veldig mange andre norske kommuner, må tilpasse seg endrede vilkår framover. Kommuneplanen vektlegger at dette er noe kommunen og innbyggerne skal få til sammen – og her har dere et godt utgangspunkt: I undersøkelsen vår svarte åtte av ti de vil være med på å videreutvikle lokalsamfunnet sitt, mens nesten ingen (3 %) sa at de ikke vil det. Å «videreutvikle lokalsamfunnet» kan bety så mangt, men det er ingen tvil om at viljen til å være med er til stede blant folk i Kinn.*

- *Hvordan vil dere være med på å videreutvikle lokalsamfunnet?*
- *Hva skal til for å bygge gode fellesskap?*

Frivillighet og dugnadsånd

Det første gruppa bringer samtalen inn på, er frivillighet: «*Viktig å spille på lag med private lag og organisasjoner. Mange ressurser der*». Deltakeren bak utsagnet har selv deltatt i frivillig arbeid i eldreomsorgen, og kommenterer at de møter påfallende få pårørende på sykehjem. En av de andre skyter inn at «*dugnadsånden er jo dalende. (...) også noe med at kommunen må være litt bevisst – hvis man skal få hjelp av lag og organisasjoner, så må man på en måte hjelpe dem til å kunne hjelpe tilbake igjen*».

Neste innspill kommer fra en litt oppgitt forelder, som tror mange er mer skvisi av tidsklemma nå enn tidligere: «*Ungene, for at de skal være en del av noe, må de være del av organisert idrett. Det er nesten ikke uorganisert lek lenger ... det blir til at man er opptatt på ettermiddagen også, på grunn av all organiseringen som skal være.*»

Gruppa har også flere gode eksempler på levende dugnadsånd i Florø; blant annet trekker de fram hagelaget, Rotary og rydding av Sørstranda. De konkluderer med at dugnad fungerer – hvis oppgavene er konkrete nok, og avgrensa nok til at de føles overkommelige. «*Hvis en får etablert litt mer slike, kall det gjerne ad hoc-aksjoner, så tror jeg at de har en smitteeffekt; det blir lettere å få folk med neste gang. En må oppleve det som litt gøy og meningsfullt.*»

Møteplasser og levende sentrum

Eksempelet Sørstranda fører samtalen over på behovet for møteplasser, også utenfor dugnadstid: «*Sørstranda er jo et glimrende eksempel på dugnad som fungerer. Det er også et glimrende eksempel på at folk er villige til å betale 20 kroner for kaffen ... og det må også sies, at det er jo den eneste møteplassen vi har på en søndag i Florø*». Deltakeren har små barn (under fire år), og forteller videre at det er «*ingen møteplasser utenom barnehager i Florø by. Du har en klatrepark oppe ved barneskolen, som Kinn kommune fikk av sparebanken, som er ment for større barn. I tillegg er den ganske slitt, og den ene dissa for små barn har vært borte i et halvt år. Nå er den tilbake, så ett lite barn kan leke der. (...) Jeg sier ikke at mitt barn trenger en lekeplass, jeg liker Sørstranda og treklatring, men – per dags dato, så er Florø sentrum ikke bygd for at unger skal bevege seg der*».

At Florø by har et levende sentrum er viktig for gruppa, og alle er enige i at det er riktig av kommunen å gå inn for dette. Alle deltakerne tar opp Strandgata i løpet av samtalen. De har flere konkrete ideer: Gågate hele året, tak over deler av gata, og (fleksibel) stenging av Torggata ned

mot Strandgata – med en liten møteplass: «Vi kunne hatt noen steiner som ungene kunne klatre på, for nå klatrer de i det ankeret som vi klatra i på åttitallet, og i statuene rundt forbi sparebanken».

«Og det er jo litt viktig at vi beholder et par steder i sentrum der det faktisk ikke står noen hus. (...) Vi har fjerna en del parker her i byen, faktisk. Og det er jo sånne lunger vi trenger».

De ønsker seg også generelt mer satsing på uterom, parker og grønne lunger. Alle er enige i at «det å ha et lett humør, og viljen til å gå ut og være sosial, den er egentlig til stede i Florø», og de ser at byen kunne vært bedre tilrettelagt for bruk av fellesarealer. En deltaker som bor midt i sentrum, forteller at før hun får sol på balkongen om kvelden vil hun «gjærne gå ut i gata, og sette meg der, og ta med meg en kopp kaffe og ei bok og et eller anna. Men når jeg gjør det nå, så går jeg igjen i løpet av et kvarter – for jeg føler meg så jævla teit (...) du sitter der veldig som en statue, midt uti ingenting, liksom».

«Uansett hvordan vi fortetter sentrum, så – der har vi heldigvis, gud skje lov har vi Strandgata, havna, det som er av restauranter og liv etter klokka fem. Ligger der, og er veldig viktig å ta vare på. Og det hadde vært fint å få ei gate der en kunne sitte på benken på solsida, i hvert fall».

Vedlikehold og vaktmestre

Vedlikehold er et hyppig tilbakevendende tema gjennom samtalen. En av deltakerne setter det i sammenheng med frivillighet: «Vi må ta vare på det vi har, og hvordan det ser ut. Ellers vil ikke frivillige synes det er så gøy å ta igjen alt kommunen forsaker, av bed og andre ting».

Grappa trekker blant annet fram nedslitte skolebygg, manglende gate-/parkrydding, og fontenen i Kirkeparken: «Det er jo helt utrolig at vi har et kirkeparkområde som kunne vært så nydelig, og så får en ikke liv i fontenen. Kommunen fortalte meg en gang på ramme alvor at de har ikke teknologien til det ... nei, nå må du gi deg.»

De vet at etterslepet har med kommuneøkonomi å gjøre – at de som drifter byggene «får jo knapt nok penger til gaffa og strips, for å prøve å redde stumpene» – men her er de enige om at det bør gå an å endre prioriteringer. Grappa ønsker seg rett og slett flere kommunale vaktmestere, med ansvar for (og dermed eierskap til) konkrete eiendommer, og de ser dette som noe kommunen faktisk kan gjøre noe med.

«Det er jo noe Florø-folk snakker om, det at kommunen ikke klarer å vedlikeholde de byggene de har. Så da skal vi bygge noe nytt, som da ikke har et driftsbudsjett og blir holdt ved like ...»

«Før var det vaktmestere, som holdt styr på det enkle. Og da varer bygget mye lengre.»

«Og det der, det er bare en ting vi kan bestemme oss for. For det er ikke slik at det er en naturlov. Naturloven vi kjemper mot, er det at folk flytter mot sentrum i Norge. (...) På linje med global oppvarming, det er bare sånn. Folk blir eldre, og vi får færre barn, og alt dette. Men det er en del valgmuligheter – og dette er en av dem.»

«Og det er klart, har du et eierskap, så lar du ikke et hus forfalle på den måten.»

Tema: Omstilling

Det andre hovedtemaet er **omstilling** – som følge av demografiske endringer. Fra samtaleguiden:

Omstillinga Kinn skal gjennom, handler mye om at det blir færre barn og flere eldre – noe som påvirker både behovene til innbyggerne og ressurs situasjonen til kommunen (i et tiårsperspektiv kan kommunen miste like store inntekter som følge av færre barn som det de får ekstra med flere eldre). Samfunnsplanen beskriver hvordan dette blant annet betyr at folk må regne med å bli eldre i eget hjem enn tidligere, og klare seg selv i større grad. (...)

- *Hvordan kan dere som innbyggere bidra til omstillingen?*

Omstilling og omsorg

Grappa er innforståtte med at hvis folk med hjelpebehov skal ha gode liv i ei framtid der de får mindre hjelp fra kommunen, trenger de mer hjelp fra andre. Allerede før temaet bringes på bane, er det en deltaker som skyter inn: «Vi har hatt en diskusjon hjemme om det, det kan se ut til at vi er tilbake til at vi må bygge generasjonsboliger».

På spørsmål om noen kan se for seg å bo i et bofellesskap der folk hjelper hverandre på tvers av generasjoner, er det en deltaker som forteller at «Vi gjør det nå (...) vi bygde hus i hagen til min mor. (...). Og det er mest fordi – en ting er at det er en flott plass å bo, men også at familien vil at hun skal bo i huset sitt så lenge som mulig». Han vet om andre som har gjort det samme – og forteller at moren til en bekjent er «en av de få som har kommet inn på gamle hjem og så ut igjen».

En annen deltaker er opptatt av at dette med å «bidra» må konkretiseres:

«Hvis utgangspunktet er at man bidrar inn med oppgaver som kanskje kommunen ville blitt bedt om å løse ellers, at dette dreier seg om hvordan vi skal kunne lette presset på kommunen – fordi det er åpenbart at de vil ha utfordringer på økonomisiden framover, som alle andre kommuner – tror jeg det dreier seg veldig mye om hvilke typer oppgaver. Tror at en klar definering av oppgaver gjør at folk vil ta mye klarere standpunkt til om de kan være med på dette eller ei».

Barn og eldre – «Det er jo ingen som liker å legge de to på samme vekt ...»

En samtale om hvordan kommunen skal møte den endrede befolkningssammensetninga koker fort ned til, som en deltaker sier det, «om vi skal satse mest på investering i ungdom, eller på en måte i vedlikeholdelse av livsbetingelsene til eldre. (...) Ideelt sett, bør det være en slags omprioritering. ... tenker kanskje at det er mer naturlig at vi andre kan bidra litt inn i eldreomsorgen enn å tenke at vi skal bidra inn i skole og barnehage».

Det siste er folk enige i, men det blir viktig for noen av dem å trekke fram at for de unge som tross alt bor i Kinn, er også både barnehage og skole svært viktige tema. En deltaker forteller om de store økonomiske konsekvensene av å «få barn på feil tidspunkt», og tror kapasitetsproblemer i barnehagene har merkbare negative ringvirkninger i samfunnet. «... en kan se mikro- og makro på det. De har ikke lovpålagt ansvar for å gi oss barnehageplass, men hvem skal holde Strandgata og butikkene i sving? Vi er ganske mange på den båten der. Det er faktisk betydelig».

Samtalen går over til planene om å legge ned Krokane skole. Ingen i grappa har veldig sterke meninger fra eller til – de vet at skolen er nedslitt, og at «rent bygningsmessig sett, og for

bruksområdet, er jo Torvmyrane skyhøyt mye bedre» – men én deltaker synes det er påfallende at «plutselig var det ingen skoler i Måløy som skulle nedlegges, bare i Florø-delen».

En deltaker som selv gikk på Krokane, forteller at i området hun vokste opp i «ser du en nyetablererkultur nå, fordi folk flytter til mindre enheter og selger store hus. Og der inne kommer det til å komme mange, mange hus til salgs. Om et par år, eller i framtida, for da er folk på vei ut av husene sine. Og da vil jo folk slå seg ned der. Så i forhold til skoleopptak, vil det jo bli flere unger der igjen ...»

«10-minutt-byen», bosted og generasjonsblanding

Kommuneplanen legger opp til at kommunen skal utvikle «10-minutt-byen», der alt kan nås på ti minutter til fots, på sykkel eller i bil. Det betyr at tjenester og bosteder vil utvikles i sentrum av byene. Tre av deltakerne er kjent med begrepet fra før; én av dem kommenterer at det egentlig allerede er sånn i Florø.

En av de som ikke kjente til politikken fra før, er litt skeptisk – særlig hvis det betyr færre sentrale parkeringsplasser: «Noe jeg også har tenkt på (...) når vi snakker om planen med levende sentrum. Jeg skjønner jo at det er veldig attraktivt med samlokalisering og alt mulig – men nå har vi altså institusjon på institusjon på institusjon i Florø sentrum, og du får ikke parkere der. Det er nesten ikke parkeringsplasser. Og da snakker vi om tidsklemma igjen».

Selv om de andre deltakerne ikke er så bekymra for parkering, er alle enige i at det er problematisk å samle alle med hjelpebehov i sentrum. Én kommenterer: «Vi har en sånn tendens der alt, så lenge jeg kan huske tilbake, at hvis du først plasserer f.eks. en sosialbolig en plass, så finner du ut at «det gikk fint, da tar vi ti til». Han forteller videre at det i nabolaget hans er flere institusjoner og høy gjennomsnittsalder – «og det skaper ikke noe levende nabolag, altså».

(...) Denne fortettinga, at du plasserer massevis av pensjonister her i sentrum, og gud vet hvor vi gjør av yngre folk ... Det burde jo være slik at unger har gamle folk i nabolaget».

«Jeg synes også at ... det skal ikke være et krav å ha rullator for å få bo i sentrum. Det føles litt sånn, jeg bor i sentrum selv, og rundt alle veier ser jeg bare eldre komme – de får solgt den eneboligen sin og bor i det dyre byggeprosjektet ...»

«Hvis ungene skal se noe som ligner på en bestefar i våre dager, så må du pinadø sende dem med bussen. Og det synes jeg er bekymringsverdig.»

«Jeg synes ikke det frister veldig å flytte inn til sentrum heller, hvis det er blokk på blokk med folk som er like gamle som meg».

Areal til næring

Samtaleguiden la også opp til diskusjon om bruk av areal til næringsutbygging. Deltakerne har ikke i utgangspunktet vært negative til arealkrevende næring – men ingen liker tanken på å ta i bruk mer areal. Mellom steinbrudd, vindmøller og oppdrettsmerder bor de, som en deltaker sier, «i et område som nesten er makset ut på næringsvirksomhet».

En deltaker forteller at «Fra å være for sammenslåing med Måløy, og for vindkraft, så har jeg snudd – og er ganske nå imot. Men (...) dette med vindkraft, hva en tenker, at de skal plasseres inn i fjorden vår noen måneder eller et halvt år eller hva det blir, og så skal de ut på sjøen. Det er ikke positivt,

men poenget er, hva annet har vi? Det er pest eller kolera, for vi trenger dem. Og vi må være glad i basen.»

Han får støtte fra en annen deltaker, som vil hive seg på – «for vi må diskutere ut fra hva som er virkeligheten. Og virkeligheten er at veldig mye industri har blitt mer arealkrevende. (...) Det krever areal å lage dem, og det krever tilgang på areal å vinne anbudet. (...) Hvis vi ønsker den typen industri, må vi akseptere dette. Og så får vi da gå etter de løsningene som gir minst permanent skade. (...) vi må åpne opp for at det er behov for areal, men vi må forsøke å være mest mulig nennsomme, og ha inngrep som er reversible».

Samtidig er det ikke åpenbart for deltakeren at kommunen bør ønske den typen industri. Det er også en realitet at det neppe blir noen befolkningseksplasjon med det første, så de arbeidsplassene som måtte komme med utbyggingen, er det kanskje ikke behov for. En annen deltaker, som selv vært med på å tillate vindkraftutbygging lokalt, «tenker at noe sånt en gang til – det har faktisk ikke naturen i Florø, og Kinn kommune selv, godt av. Ikke innbyggere, ikke kloden ... vi må ha reverserbare prosjekt. Som du var inne på».

Tema: Attraktivitet

Det tredje og siste hovedtemaet er **attraktivitet**. Fra samtaleguiden:

Kinn har som overordna strategi å være en attraktiv kommune i omstilling. (...) Nå skal det dreie seg om det attraktive; hva som gjør at folk vil bo i Kinn kommune. I de åpne svarene [fra spørreundersøkelsen] er det flere som trekker inn at kommunen må «frem snakkes».

Hvis dere skal frem snakke kommunen – hva er det som er særlig bra med å bo her?

Når gruppa oppfordres til å fram snakke kommunen, går de først til stemninga og «byånden» i Florø. Det andre de tar opp, er den fantastiske naturen – «og det må vi verne om. Det med ‘er det én ting vi har nok av i Norge, så er det uberørt natur’, er faktisk det tåpeligste og mest kunnskapsløse utsagnet vi møter i denne debatten».

En deltaker forteller om et tidligere arbeidssted i en annen vestlandskommune, der hun jobbet med rekruttering – og «det ble en veldig hype at alle skulle selge inn hvor naturskjønt det var. [Naturen] kan ikke være en del av det vi skal forsake for å få folk hjem.»

Alle deltakerne tror det er ville være attraktivt med flere typiske «kvinnearbeidsplasser» i Florø, enten det er i privat eller offentlig sektor. «Hvis en av dere må pendle i over en time, kan dere like gjerne bo utenfor Oslo. Da får du uansett ikke den 10-minutten, ikke sant». Når det er snakk om arbeidsplasser i offentlig sektor, kommer de også inn på at kommunen kunne vært bedre til å benytte seg av de mulighetene som finnes, f.eks. i fylkeskommunen.

Gruppa vil også oppfordre kommunen til å fokusere litt *mindre* på alle utfordringene den står oppe i:

«Hvis vi klarer å selge Kinn kommune som en attraktiv plass å komme hjem til – sånn som jeg ser det nå, er vi litt ute og sykler på at det bare er helsvart.»

«Og det er veldig trist for de som har valgt å flytte hjem, når det er reduksjon til de mest sårbare gruppene. For eksempel de som trenger ekstra oppfølging og tilrettelegging.»

«Synes vi dyrker litt ‘befolkningsnedgangsguden’. Det er den de henviser til hele tida, når det er noe. (...) Da er ikke villigheten der til å satse på skoler, og barnehager, og de tingene som faktisk gjør at folk flytter hjem. For – greit, du skal ha en arbeidsplass når du flytter hjem, igjen – men folk tar et verdivalg: ‘Jeg har foreldre her, de blir gamle, jeg vil være med dem, jeg har barn, jeg liker den 10-minutterstanken. Altså, det enkle livet med mindre kø ... men så har jeg ikke SFO og barnehage, da’. Det er det som er viktig for folk i den fasen når de er i ferd med å flytte hjem».

«Attraktiviteten kan også være at du har gode, vedlikeholdte skolebygg. At det du faktisk velger å tilby er bra. Gode skolebygg, klasser av en viss størrelse slik at det er muligheter for et sosialt fellesskap, og alt dette».

«Jeg tror kommunen må bli enige om å bli gode på noe (...) bli kjempegode på, la oss si, eldreomsorg, eller barnehage eller SFO. Nå hører vi masse om at de skal kutte overalt, og det er jo dårlig økonomi som spiller inn, men likevel tror jeg vi kan prøve å være gode likevel.»

Møtet avrundes med følgende replikkutveksling:

Deltaker 1: «Uansett hvilke kommuner vi ser til rundt oss, er det fraflytting fra alle. Så det er veien det går».

Deltaker 2: «Det er jo godt gjort at samtlige norske kommuner som jeg vet om, satser på folketallsøkning ...»

Deltaker 3: «Høyanger har gitt seg, tror jeg».

Kommunen som gjennomgangstema

Det er et gjennomgangstema i samtalen at gruppa synes de har vært gjennom noen turbulente år som kommuneborgere. Selve sammenslåingen av Flora og Vågsøy blir ikke hyppig nevnt, men er til stede i samtalen allerede før første spørsmål er stilt: Under innledningen om at Kinnværingene er innstilte på å dra lasset sammen, faller kommentaren: *«De har gitt opp sin motstand mot prosjektet»*. Gruppa har forståelse for at det ble som det ble, og alle er enige om at det nå handler om å gjøre det beste ut av det – men situasjonen oppleves som uavklart. Som én sier det, *«det er relevant å ta med i denne diskusjonen om den organiseringen vi står fast i, er bærekraftig og fornuftig på sikt»*.

Ingen av deltakerne kan se for seg en framtid der de to tidligere kommunene har et felles bo- og arbeidsmarked, og det er vanskelig for dem å se hvordan lokaldemokratiet skal fungere når det ikke sammenfaller med et lokalsamfunn:

«Det som bekymrer meg, er at når vi skal prioritere i kommunen, skal vi mene noe om områder vi overhodet ikke kjenner til. (...) Det er på en måte en slags umulighet å si at man kan drive en form for lokalsamfunn ... dette har jo ingenting med lokaldemokrati å gjøre, det er jo en logisk brist».

«Det å se på hvordan man egentlig skal drive denne politikken og byrdefordelingen og kommuneadministrasjonen nå, det er viktig».

Et gjennomgangstema som er enda tydeligere enn kommunens struktur og organisering, er deltakernes visshet om at kommunen skal kutte utgifter framover. Når de kommer med forslag til forbedringer av bymiljøet, diskuterer de også hva som er kommunens rolle og handlingsrom – og hvem som skal betale – oftest med utgangspunkt i at det neppe kan være kommunen. De er også opptatte av å ansvarliggjøre både næringsliv og privatpersoner, for eksempel når det gjelder rydding og vedlikehold.

En av deltakerne forteller om en opplevelse fra et møte, der det ble diskutert at *«'nå må Kinn kommune komme på banen og bygge et attraktivt sentrum i Måløy' ... og så tenker jeg – det er andre som egentlig burde ha pengene til å bygge attraktivt sentrum. Kommunen kan regulere og legge til rette, men det er klart at hvis de vil ha en fantastisk flott kafe med varierte tilbud og sesongbaserte matvarer og kortreist lykke, må næringslivet selv finansiere det»*.

«Kommunen kan jo ikke drive uteservering. Du må lage vilkårene og stable dem på en sånn måte at du får det du er ute etter».